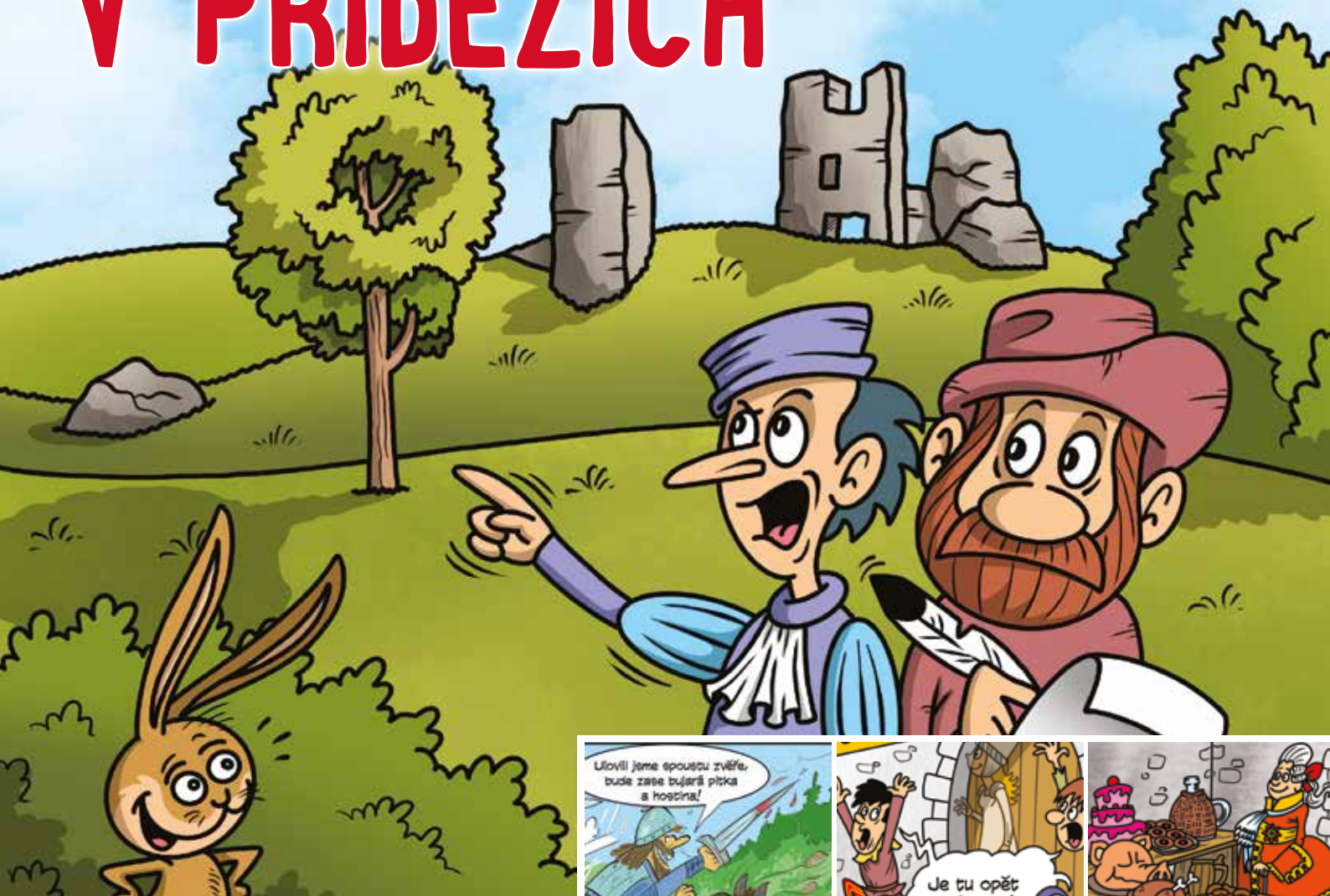

Olomoucký kraj

V PŘÍBĚZÍCH

www.ok-tourism.cz

MINISTERSTVO
PRO MÍSTNÍ
ROZVOJ ČR

Tato publikace byla pořízena za příspěví prostředků státního rozpočtu České republiky z programu Ministerstva pro místní rozvoj.

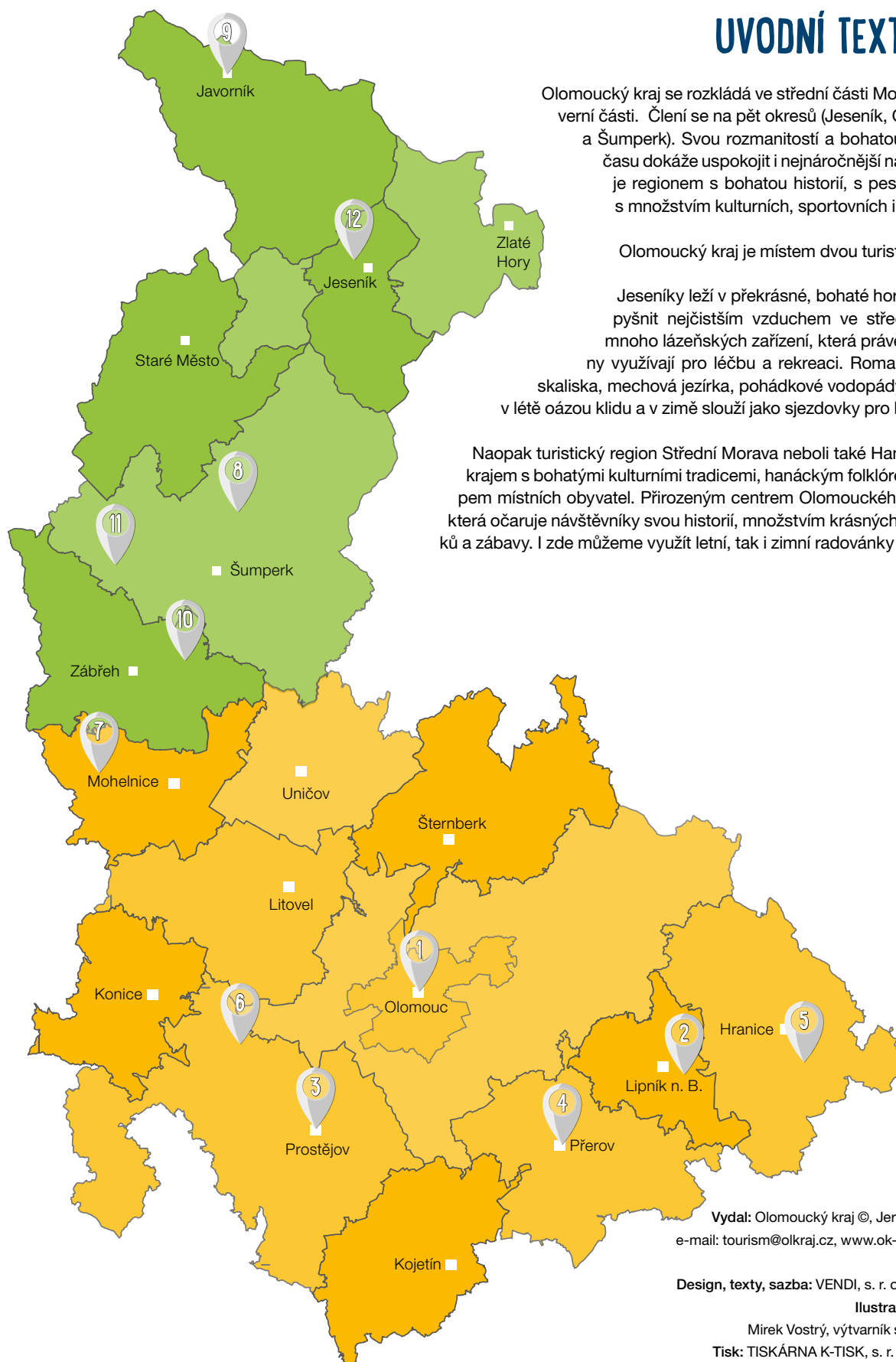
UVODNÍ TEXT

Olomoucký kraj se rozkládá ve střední části Moravy a zasahuje i do její severní části. Člení se na pět okresů (Jeseník, Olomouc, Prostějov, Přerov a Šumperk). Svou rozmanitostí a bohatou nabídkou využití volného času dokáže uspokojit i nejnáročnější návštěvníky. Olomoucký kraj je regionem s bohatou historií, s pestrou a malebnou přírodou, s množstvím kulturních, sportovních i rekreačních příležitostí.

Olomoucký kraj je místem dvou turistických regionů.

Jeseníky leží v překrásné, bohaté horské přírodě, která se může pyšnit nejčistším vzduchem ve střední Evropě. Najdeme zde mnoho lázeňských zařízení, která právě vzduch a přírodní prameny využívají pro léčbu a rekreaci. Romantiku hor podtrhují vysoká skaliska, mechová jezírka, pohádkové vodopády a louky, které jsou hlavně v létě oázou klidu a v zimě slouží jako sjezdovky pro lyžování.

Naopak turistický region Střední Morava neboli také Haná, se vyznačuje rovinným krajem s bohatými kulturními tradicemi, hanáckým folklórem a také srdečným přístupem místních obyvatel. Přirozeným centrem Olomouckého kraje je město Olomouc, která očaruje návštěvníky svou historií, množstvím krásných, vzácných památek, zážitků a zábavy. I zde můžeme využít letní, tak i zimní radovánky v plném rozsahu.

Vydal: Olomoucký kraj ©, Jeremenkova 40a, 779 00 Olomouc
e-mail: tourism@olkraj.cz, www.ok-tourism.cz, tel.: +420585508111

1. vydání, 2020

Design, texty, sazba: VENDI, s. r. o., Dr. Horáka 2, 796 01 Prostějov

Ilustrace: Jan Tatarka, kreslíř, ilustrátor

Mirek Vostrý, výtvarník se zaměřením na dětskou tvorbu

Tisk: TISKÁRNA K-TISK, s. r. o., Dolní 1452/11, 792 01 Bruntál

Foto: Archiv uvedených turistických cílů

ISBN: 978-80-7621-031-8

REGION STŘEDNÍ MORAVA A JEJÍ POVĚSTI

Region Střední Morava se vyznačuje bohatou historií a celou řadou významných památek.

Historická města a jejich centra na návštěvníky zapůsobí osobitou atmosférou a každého hned napadne, jestli se k měs-

tu, památce nebo přírodě vztahuje nějaká pověst o vzniku či založení nebo způsobu života tehdejších obyvatel apod. V naší brožurce můžete nahlédnout do temných, tajuplných i romantických zákoutí, hradů, zámků, ulic a připomenout si tak významné okamžiky naší historie díky pověstem, které tak tvoří duši nejen Střední Moravy. Vybrali jsme pro Vás některé lokality. Tak se s námi pojděte podívat a představit si, jestli tomu bylo opravdu tak, jak se uvádí v pověstech.

Střední Morava

- Sdružení cestovního ruchu

Profesní organizace cestovního ruchu

Horní náměstí 5, 772 00 Olomouc

tel.: +420585204627-629

E-mail: info@central-moravia.cz

www.strednimorava-tourism.cz

REGION JESENÍKY A JEHO POVĚSTI

Jeseníky s podhůřím jsou horským rájem s mnoha přírodními, historickými i technickými poklady. V létě zde najdete stovky dobře značených tras jak pro pěší, tak pro cykloturistiku. A v zimě pak vyhlášená střediska zimních sportů. Věhlasné lázně a památky jsou důvodem,

proč tuto oblast navštěvovat celoročně. Jádrem regionu je nejvyšší moravské pohoří Hrubý Jeseník, který spolu se svým podhůřím, Rychlebskými horami, Králickým Sněžníkem a Nízkým Jeseníkem tvoří takzvanou Jesenickou oblast. Chráněná krajinná oblast Jeseníky zahrnuje Hrubý Jeseník a přilehlé části Hanušovické a Zlatohorské vrchoviny. Mnoho zdejších míst je opředeno dávnými pověstmi, které jim daly své kouzlo i pro budoucí generace. Tento průvodce vám některé z nich odvypráví.

Jeseníky

- Sdružení cestovního ruchu

Profesní organizace cestovního ruchu

Palackého 1341/2, 790 01 Jeseník

tel.: +420583283117

E-mail: info@jeseniky.cz

www.jeseniky.cz

www.facebook.com/navstivtejeseniky

OBSAH

Střední morava

Jeseníky

STRANA	MÍSTO / MĚSTO	POVĚST	MAPA
3 - 7	Olomouc	Proč se v kostele sv. Václava zvoní poledne v 11 hodin?	1
8 - 11	Týn nad Bečvou - hrad Helfštýn	Černý kocour	2
12 - 15	Prostějov	O původu prostějovské žitné	3
16 - 19	Přerov	O zlatém prstenu	4
20 - 23	Hranice - Hranická propast	Pověst o propasti	5
24 - 27	Zámek Čechy pod Kosířem	O lokaji Matesovi	6
28 - 31	Hrad Mírov	Pověst o založení hradu	7
32 - 35	Zámek Velké Losiny	O Bílé paní z Losin	8
36 - 39	Zámek Jánský vrch	O Tymlingovi	9
40 - 43	Hrad Brníčko	O Tunklovi	10
44 - 47	Ruda nad Moravou	Obří rodina	11
48 - 51	Vápenná	Švédský voják ve Vápené	12

Olomouc

Městská pověst

Olomouc je statutární a univerzitní město, centrum Olomouckého kraje, metropole Hané a historické centrum celé Moravy. Je největším městem ležícím na řece Moravě. Nejstarší osídlení na území dnešního města dokládají archeologické nálezy již z dob prehistorických. První stopy osídlení vlastního města spadají do starší doby kamenné (paleolitu). Místní jméno je poprvé doloženo v Kosmově kronice Čechů z roku 1055.

Olomouc vždy patřila mezi nejvýznamnější královská města v českých zemích. Díky své výhodné poloze, starobylé univerzitě, duchovním, kulturním a řemeslným tradicím byla po dlouhá staletí přirozeným centrem Moravy, které lákalo umělce, vzdělance a obchodníky.

Město je významným církevním centrem, což potvrzuje Arcibiskupství olomoucké. Se spoustou kostelů, chrámů a kaplí. Taktéž hojně navštěvované je celorepublikově známé Výstaviště Flora, které po celý rok připravuje pro návštěvníky rozličné akce z různých oblastí zájmu. Architektura města se skládá z množství kašen, paláců, vil, parků, chrámů, kostelů, kaplí a hřbitovů. Kulturu zastupuje množství divadel, kin, muzeí, galerií a knihoven...

Informační centrum Olomouc
podlouhí radnice
Horní náměstí 583, 779 11 Olomouc

Provozní doba TIC

2. 1.–28. 2.

Po - Pá 9:00 - 18:00

So - Ne 9:00 - 17:00

1. 3.–31. 12.

Po - Ne 9:00 - 19:00

Tel.: 585 513 385

infocentrum@olomouc.eu

<http://tourism.olomouc.eu>

www.olomouc.eu

Proč se v kostele sv. Václava zvoní poledne v 11 hodin?

Za husitských válek patřila Olomouc k městům, o něž se opíral císař Zikmund, zapřísáhlý odpůrce kalicha a nepřítel „božích bojovníků.“ V červnu roku 1432 přitáhl k Olomouci sám Prokop řečený Veliký nebo také Holý. Město bylo obklíčeno ze všech stran a nové a nové zástupy bojovníků sem přijížděly na bojových i zásobovacích vozech. Olomoučané trnuli hrůzou, když vyslechli zprávy svých zvěděů, o tom, kolik nepřátelského, dobře vyzbrojeného a pro boj za pravdu Páně nadšeného vojska leží pod hradbami. Prokop vedl před hlavním útokem v časných ranních hodinách válečnou radu. Byly pronášeny různé návrhy a rady. Jeden návrh zněl: „Proč plýtvat životy? Vyčkejme, až obležené město, bez zásob, vyhladovělé, samo poprosí o mír a vzdá se.“ Náznaky se různily a navzájem si odporovaly. Prokop mlčky sledoval rozpravu, chladně uvažoval, odhadoval síly olomoucké posádky a pak rázně rozhodl: „Jaké průtahy? Ještě než v poledne zazní zvony, město buď bude v našich rukou, anebo odtud odtáhneme.“ Jasně a důrazně projevil zkušený vojevůdce svoji vůli. Netěšil se sice té lásce a oddanosti

jako předtím Žižka, ale uplatňoval svoji převahu vždy velmi rozhodně a nesmlouvavě.

Krátce nato zahlaholila polnice, zavřily bubny a válečná píseň se nesla oživlým ležením. Rozhoukaly se houfnice a tarasnice, jež střelily na olomoucké zdivo olověné i kamenné koule, hromadné výstřely z hákovnic a ručnic ohlušovaly obležené, sudlice, palcáty, cepy a meče pak měly dokonat zkázu města. Nejzuřivěji se bojovalo pod svatováclavským návrším, kde se srážná skalní stěna zdála být nedobytnou. Obránci města se drželi obdivuhodně, cítili ale, že bitvu nezvládnou. Smolné věnce vrhané do města ztěžovaly odpor jeho obránců. Dusivý dým se valil ulicemi a bránil v rozhledu. Střelci a práčata svou soustředěnou palbou znemožňovali olomouckým ozbrojencům vyhlédnout přes okraj hradeb.

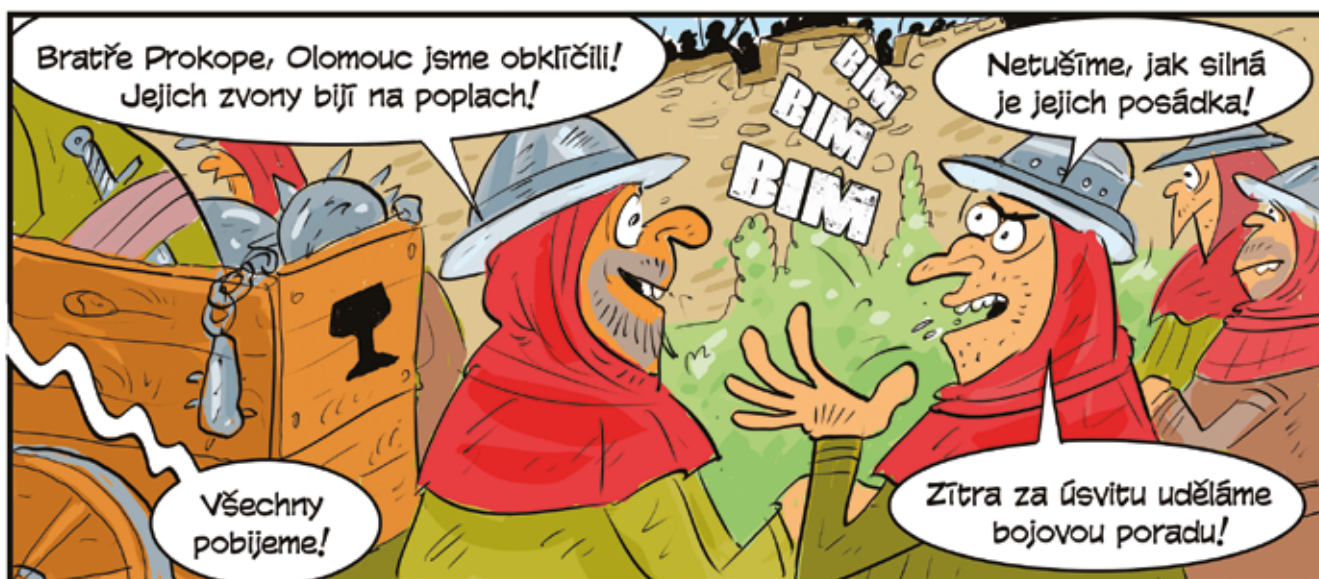
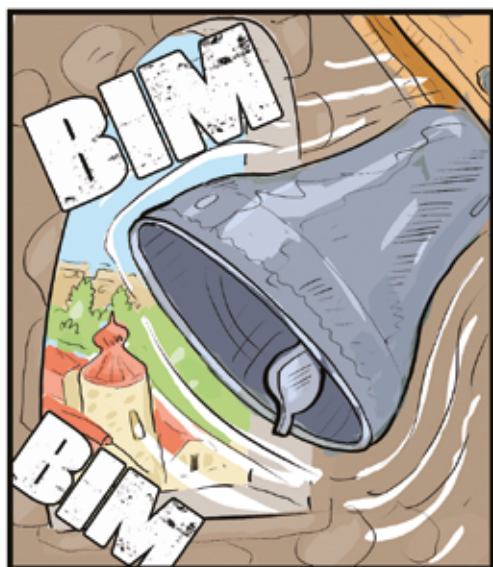
Ve vzniklém nebezpečí se mezi obhájci města objevil biskup Jan Železný, aby bojujícím dodal odvahy. Nebyl u lidu oblíben pro svou hrabivost, lakotu a jiné nectnosti. Zoufalství však semklo Olomoučany a ve chvíli nebezpečí v Janu Železnému viděli jedinou oporu. Jeho přítomnost

a nebojácnost je povzbudila. „Kdybychom do poledne vydrželi, máme vyhráno,“ povzdechli si kdosi z posádky. „Jak to myslíš?“ tážal se biskup. „Prokop prý prohlásil, že než hodina polední udeří, musí mít Olomouc v rukou nebo že s vojskem odtáhne.“ „A jak to víš?“ ptal se nedočkavě biskup. „Několik málo husitů, které se nám podařilo zajmout, se nám pošklebuje, a těší se, že budou obědvat lépe než my.“ Biskup se hluboce zamyslel. Pojednou se jeho ustaraná tvář vyjasnila, naklonil se k jednomu ze své družiny, něco mu potichu pošeptal, a pak se ubíral v místa nejtěžšího boje. Najednou co to zní? Do třeskotu zbraní a válečné vravy zaznívá zvuk zvonů od sv. Václava. Obě strany udiveně naslouchají. Nejvíce je překvapen Prokop Veliký, který zaujat bitvou, nesledoval, jak slunce pokročilo na obloze. Dal povel k ústupu. „Řekl jsem, než zvony oznámí poledne, musím být pánem města, jinak že dobývání zanechám. To platí, dané slovo nikdy neruším,“ pravil k nespokojeným hejtmanům, kteří se už viděli v dobytém městě. Brzy poté se rozjely husitské vozy směrem od města. Olomouc tedy byla zachráněna biskupovou lstí. Od té doby se na památku této události zvoní u sv. Václava poledne už v 11 hodin.

Proč se v kostele sv. Václava zvoní poledne v 11 hodin?

Nakreslil: Jan Tatarka

Hrad Helfštýn

Týn nad Bečvou

Hrad Helfštýn stojí na zalesněné vyvýšenině, cca 4 km jihovýchodně od města Lipníka nad Bečvou, v okrese Přerov v Olomouckém kraji. Velkoryse rekonstruovaná zřícenina rozlehlého

hradu nad údolím Moravské brány prý nese jméno slezského šlechtice a později loupeživého rytíře Friduše z Linavy. Ten Helfštýn koncem 13. století založil. Hrad měl střežit obchodní

Jantarovou stezku do Slezska. Mezi další významné následovníky v držení Helfštýna patřili zejména páni z Kravař, Pernštejnové a Bruntálští z Vrbna. V důsledku častých změn majitelů se Helfštýn vyznačuje slohovou různorodostí; v průběhu staletí také docházelo k opětovnému rozšiřování hradního areálu. Hlavní úprava na gotickou pevnost proběhla na přelomu 14. a 15. století. V r. 1763 došlo k definitivnímu opuštění hradu. R. 1817 byla střelbou část hradu zbourána. V r. 1945 přešel Helfštýn do rukou státu. Je přirozeným kulturním centrem regionu a známým místem mezinárodních setkání uměleckých kovářů „Hefaiston“ se stálou expozicí. Díky dlouhodobé rekonstrukci je hrad otevřený v omezeném režimu. Poloha hradu uprostřed zalesněných kopců nad údolím s řekou Bečvou, a turistické zázemí (restaurace, parkoviště, prodej suvenýrů, nedaleké ubytování) uspokojí i ty návštěvníky, kteří milují přírodu, klid a pohodlí. Od roku 1982 se zde poslední víkend v srpnu na akci Hefaiston pravidelně scházejí a své práce předvádějí umělci kováři z celého světa. Rozsáhlý areál nabízí během sezóny žánrově různý kulturní programy - historický šerm, divadlo, hudební a taneční produkce.

Týn nad Bečvou, 751 32
Tel.: 581 797 093
E-mail: helfstyn@prerovmuzeum.cz
helfstyn@volny.cz

Kastelán hradu Helfštýn:
Bc. Jan Lauro
Mobil: 606 211 034
E-mail: lauro@prerovmuzeum.cz

Pokladna/rezervace:
Tel.: 581 702 030
Tel.: 581 797 407

O černém kocourovi

Kdysi dávno na hradě Helfštýně vládl už hodně starý vdovec, mocný pán Kuna z Helfštýna, který měl jedinou krásnou dceru Ludmilu. Měl s ní však veliké trápení. Rád by předal své panství, až přijde jeho čas, svému dědici a vnukovi. Ludmila si však nechťela vzít nikoho z urozených pánů, kteří se ucházeli o její ruku a pravidelně se jí dvořili, předháněli se jeden před druhým v tom, kdo se jí víc zalíbí a bude dvornější. Měli to neskutečně obtížné, protože tou dobou již byla zamilovaná do mladého panoše Ganeluna, který byl ve službách jejího otce od svého narození. Hradní pán však lásce dvou mladých lidí nikterak nepřál, a aby bylo po jeho vůli a jeho dcera se provdala za urozeného pána, tak panoše ze své služby propustil a vyhnal pryč. Ten celý nešťastný a zoufalý ještě ten večer odešel. Ke všemu se ještě strhla ukrutná bouře, a on v ní i temné noci zdrcen a ukřivděný proklel celý svět i sám sebe. Ve svém zármutku a zahořklosti si vůbec nevšiml, že při bloudění v tom nečase a noční tmě se za-

toulal a najednou se ocitl až pod šibenicí. Vtom ve světle blesku a zahřmění spatřil na vrcholu té šibenice sedět velkého černého kocoura, který na něj upíral svoje ohnivé oči. Ganelun se lekl a chtěl utéct, ale černý kocour mu lidským hlasem slíbil, že mu pomůže, aby získal ruku milované Ludmily. On mu ale za to musí dát své prvorozené dítě, které se po svatbě určitě narodí. Panoši se zprvu vůbec nechťelo něco tak strašného slibovat, byl promoklý, byla mu zima a i tak se trochu bál mluvícího kocoura, ale nakonec tak strašnou věc přece jen slíbil. Jeho láska k Ludmile byla tak veliká, že by pro ni udělal cokoli na světě. Kocour mu poradil, aby si vzal k sobě do kapsy kousek ohořelé smůly z hrance, na které byla upálená čarodějnice, protože ten má kouzelnou moc a splní mu jakékoli přání. Pak jej popadl a odnesl zpátky na hrad. Hned ráno panoš předstoupil před hradního pána, Ludmilu a všechny shromážděné urozené pány, aby je vyzval na souboj o ruku Ludmily. Vysmáli se mu. Mysleli si, že proti tak skvělým šermířům, jako byli urození pánové nebude mít pražádnou šanci. Ale on je postupně všechny v souboji

přemohl, díky čarovnému uhlíku. Když to hradní pán viděl, jak se ve svém bývalém panoši mýlil, dal souhlas ke sňatku a tak si Ganelun mohl vzít Ludmilu za ženu. Byl tak šťastný, že na nějaký slib černému kocourovi úplně zapomněl. Do roka se mu a Ludmile narodil prvorozený syn. V ten moment si na svůj bláhový slib vzpomněl. Ale zlý duch v podobě černého kocoura se neobjevil. A to ani příští rok a ani přespříští. Ganelun se proto uklidnil a žil v klamném víře, že černý kocour na něj a jeho prvorozeného syna zapomněl. Když ale bylo synovi dvanáct let, přesně v den jeho narozenin si kocour pro syna nakonec opravdu přišel. Vlastně pro jeho duši. Když to matka uviděla, že je její syn bez života, vykřikla a mrtvá se zhroutila k zemi. Žalem jí puklo srdce. Otec, když to viděl, spěchal pro pomoc, ale upadl a v hrůze a žalu si roztrhl hlavu o schod. Postupem času hrad osiřel a pustl a pustl. Nakonec z něj zbyla jenom zřícenina. Jen duch nešťastného Ganeluna dodnes bloudí zříceninami a nemá ani v hrobě pokoje. Lituje svého slibu, kterým přišel o své milované.

O černém kocourovi

Nakreslil: Jan Tatarka

Prostějov

Prostějovská žitná

Prostějov je statutární město, roku 1141 vstupuje do dějin jako nevelká osada Prostějovice. V letech 1521 až 1538 si měšťané vybudovali renesanční radnici, dnes je zde Prostějovské muzeum. Nejhonosnější stavbou renesančního období byl zámek dokončený ve 30. letech 16. století. Velkou zásluhu na novém rozmachu měli místní Židé. Od roku 1914 dominuje náměstí T.G. Masaryka nová radnice s věží vysokou 66 m a orlojem. Město však nežije jen historií. V červnu se tradičně koná Wolkrův Prostějov - celostátní festival poezie, v září Prostějovské hanácké slavnosti - jedna z největších republikových přehlídek hanáckých národopisných souborů spojená s lidovým řemeslnickým jarmarkem. Město a jeho okolí je ideálním místem pro cykloturistiku. Prostějovem navíc prochází i mezinárodní cyklotrasa „Jantarová stezka“. K aktivnímu odpočinku i relaxaci slouží Smetanova sady v centru města, lesopark Hloučela, víceúčelová sportovní hala, celá řada tenisových areálů, městské lázně, horolezecká stěna. Velmi známou je výroba Režné v Palírně u Zeleného stromu. V blízkosti města se nachází Plumlovská přehrada a zámek Plumlov, které jsou významnými turistickými místy regionu.

Turistické informační centrum
nám. T. G. Masaryka 131/12,
796 01 Prostějov

Provozní doba TIC:

St: 8.00 – 12.00, 13.00 – 17.00
Čt: 8.00 – 12.00, 13.00 – 17.00

Pá: 8.00 – 12.00
So-Ne: zavřeno

Tel.: +420582329723
www.prostejov.eu

O původu prostějovské žitné

Vyslal kdysi Lucifer jednoho z čertů na Hanou, aby tam lovil lidské duše pro peklo. Obcházel tedy pekelný posel hanácká města a vsi, ale nějak se mu nedařilo. Bud' byli tehdy Hanáci tuze bohabojní a spořádaní, nebo byl ten čert trochu hloupý, nemohl nikde o hříšnou duši ani zavadit. Konečně se ale na něho přece jen usmálo štěstí. Narazil v kterémsi vesnici u Prostějova na bohatou selku, vdovu a ta se mu upsala vlastní krví. Může si prý, spánembohem, vzít její duši a odvést ji do pekla, vydrží-li jí po celý rok dobře sloužit. To si čert výskl!! Už si myslel, že má vyhráno a její duše bude jeho, ale brzy bylo ouha a ouvej. Nenadál se hlupák hloupá, co všecko od něho taková selka může požadovat a jak s ním bude šeredně zacházet. Poznal to hned první den. Selka ho poslala orat pole. Činil se, co mohl, do večera byl hotov s tak velkým polem, na kterém by se byl obyčejný oráč nadřel kolik dní, ale nebyl vůbec pochválený. Brázdy připadaly selce moc husté, orba mělká a kdesi cosi. Musel pole příštího dne přeorat, ale opět nepochodil. Tentokrát byly brázdy zase

příliš daleko od sebe a hluboké, až se dostala navrch neúrodná půda. Když měl štípat dříví, také se selce nemohl zavděčit. Bud' byla polínka hodně silná, že se jí v peci oheň dusil, nebo zase tenká, že se jí žárem v troubě buchty připalovaly. Ani řezanku pro dobytek jí nedovedl nachystat podle chuti, dobytku taky nikdy dobře nepoklidil, koně špatně hřebelcoval, zkrátka všecko co dělal, tak dělal špatně, takže ho stále hubovala a sekýrovala. A když už by to všecko bylo i ušlo, tak ho selka honila z práce do práce, že si vůbec nevěděl rady. Čert se ošival, prskal, nadával a reptal, ale všecko to konec konců snášel a trpěl z toho důvodu, že snad ten rok přece nějak přečká a nakonec přijde na to, jak nad vychytralou a mazanou selkou vyhrát. Jednou mu dala selka za úkol vyprat prádlo. Panečku, to teprve poznal, co dokáže hospodyně, když se jí prádlo pořádně nevyperá. Nějak jí to všecko zpackal. Pomíchal jí bílé s barevným, špatně je namodřil a naškrobil a kdovíco jiného ještě neprovedl. Inu, to víte, čert a rozumět praní prádla! Selka křičela, až se všecko třás-

lo, nakonec popadla ve vzteku valchu a mlátila milého čerta, hlava nehlava, padni kam padni. A najednou, jak ho s ní tak mlátila... praskla valcha byla na několik kousků. No, to selku teprve jak se patří rozohnilo! Popadla milého čerta, šup s ním přes necky a valchovala mu prádlo na hřbetě. Ale teď už toho měl čert taky právě dost. Vyskočil, odplivl si, hodil selce úpis pod nohy, zařval vztekem, až se otrásl celý statek, a byl tentam! Jen po něm trochu smradu zůstalo... Kráčel potom čert smutně po silnici, až došel přímo do Prostějova. Tam si sedl v hospodě do kouta, dal si nalít na zlost piva, popíjel a přemýšlel, co počít, aby se nevrátil do pekla s prázdnou. Přemýšlel a přemýšlel, až mu žíly na spáncích nabíhaly, až na to konečně přišel! Naučí lidi pálit kořalku!!! Nápad se mu zdál hodně dobrý a tak se hned do toho pustil. Prvně naučil pálit Prostějovskou režnou ze žita (žitnou). A byl to věru znamenitý nápad! Od té doby, co se pálí na Hané žitná kořalka – nejproslulejší je právě prostějovská – tam dostali od čerta první a nejlepší recept – mají čerti s Hanáky lehkou práci, vlastně úplně bez práce. Lidé ošemetnému a lákavému nápoji neodolají a v opilosti se hrnou do osidel pekelných samí.

Prostějovská žitná

Nakreslil: Jan Tatarka

Přerov

Městská pověst

Město Přerov leží v srdci Moravy a rozkládá se na obou březích řeky Bečvy. Je kulturním, společenským a administrativním centrem regionu. Současný Přerov láká návštěvníky zachovalou městskou památkovou zónou, ve které se nachází měšťanské domy z 15. a 16. století, zbytky středověkých hradeb s fortnou a renesančně upravený zámek, ve kterém sídlí Muzeum J. A. Komenského. Návštěvníkům, zájemcům se o novověkou historii, se nabízí procházka po naučné stezce s názvem „Po stopách války z roku 1866 na Přerovsku“. Ti, kteří se více zajímají o pravěk, by měli určitě zamířit do Památníku lovců mamutů v Předmostí, kde mohou zhlédnout na vlastní oči kosti pravěkých zvířat staré 25000 let. Může mít město nějaké tajemství, i když postrádá spletitá zámecká sklepení, strašidelná zákoutí a mnoho dalších klasických součástí skoro každé pověsti? Zdá se to skoro neuvěřitelné, ale i Přerov je obsažen v několika "báchorkách". Snad nejvíce naše předky trápila otázka o původu jména Přerov. Je totiž známo nejméně osm různých pokusů o jeho odhalení. Asi nejzajímavější z nich si můžete přečíst právě teď. Pověst O zlatém prstenu je bezpochyby nejznámější a nejoblíbenější.

Městské centrum Přerov
Nám. T. G. Masaryka 7, 750 02 Přerov
(Městský dům, vchod z náměstí T. G. Masaryka)

Tel.: 581 587 777
E-mail: mic@kis-prerov.cz
www.prerov.eu

Návštěvní doba:
Po - Pá: 8.00 - 17.00 hodin
So - (1. 4.-31. 10.): 8.00 - 12.00
So - (1. 11.-31. 3.): zavřeno

O Zlatém prstenu

Za dávných časů, v těžkých dobách, kdy na Moravu vpadli Uhři a plenili zem, projížděl krajem kolem Přerova pan Petr z Radíkov. Původem byl Polák, čestný a spravedlivý bojovník, který se přidal na stranu těch, kteří pomáhali bránit obyvatele Moravy před loupeživými nájezdy Uhrů. Najednou v lese mezi stromy něco zahlédl. Podíval se lépe, a co to vidí? Koně, na něm jednoho z nepřátel, a u sedla připevněná bohatá kořist. Ale vzadu na koni kořist nejcennější - krásná moravská dívka, strachem a hrůzou ochromená. Petr neváhal, sáhl po luku, šíp zasvítl a nepřítel se skácel z koňského hřbetu. Také dívka spadla na zem a polekaný kůň tryskem zmizel mezi stromy. Petr nemeškal, spěchal k dívce, a když se přesvědčil, že kromě úleku se jí nic nestalo, ptal se jí, kdo je a kde je její domov. „Mým otcem je Odřivous, pán přerovského hradu,“ odpověděla dívka, „a až mu řeknu, že jsi mě zachránil, dozajista ti dá vše, o čem požá-“

dáš.“ „A kdybych požádal o tebe?“ zeptal se Petr. Dívka se zarděla, usmála a stáhla z prstu svůj zlatý prsten, rozlomila jej na dvě poloviny a jednu půlku podala Petrovi. „Jako ty dvě poloviny prstenu patří k sobě, tak k sobě patříme i my a já nebudu nikoho jiného než tvoje,“ pronesla slavnostně. V tu chvíli místo radosti sevřela Petra starost. Uvědomil si, že je chudý a nemůže své nastávající toho mnoho nabídnout. V tu chvíli si vzpomněl na uherského koně s bohatou kořistí, se kterou utekl. Požádal tedy dívku, aby na něho počkala na tomto místě, kde se setkali, a rozjel se koně hledat. Dívka čekala dlouho, předlouho, a když se začalo stmívat, s úzkostí v srdci přemýšlela, co se mohlo jejímu Petrovi přihodit a proč se pro ni tak dlouho nevrací. Toho večera projížděl okolo Přerova ještě jeden mladý bojovník. Byl to Božeta, syn urozeného pána Všeboha, a velice se podivil, když ve tmavnoucím lese potkal krásnou dívku, o níž věděl, že je dcerou přerovského hradního pána, ale nechápal, co dělá tak sama, bez doprovodu a ochrany tak daleko od domovského hradu. Na nic nečekal

a okamžitě ji odvezl do Přerova za jejím otcem. Tam mu její otec v domněnání, že Božetovi vědí za záchranu své dcery, nabídl její ruku. Božeta bez váhání přijal. Marně dívka namítala, že si ho nemůže vzít, že je zaslíbena jinému. Mar-ně. Ve svatební den, kdy už ji přiváděli k ženichovi před kněze a ona se vzdávala veškeré naděje, dorazil na hrad nečekaně jezdec se dvěma koňmi. Nebylo pochyb o tom, kdo byl tím jezdcem. Dívka ho hned poznala. S výkřikem radosti se vrhla k němu, objala ho a prohlásila: „To je on, to je můj pravý zachránce!“ Pak vyprávěla o tom, co se tenkrát doopravdy v lese stalo a proč je zde živá a zdráva. Ovšem Božeta se dívky nechtěl jen tak vzdát a žádal jakýkoli důkaz o tom, že nově přichodí má větší právo a nárok žádat o dívčinu ruku než on. Teprve potom, co se ona i Petr prokázali půlkami zlatého prstenu, a obě poloviny do sebe zapadly naprosto dokonale, všichni uznali Petrovo právo a Božeta sám vložil dívčinu ruku do jeho. Po svatbě Petr se svou krásnou paní odjel do Polska a stal se zakladatelem rodu, který měl v erbu půl střely na polovině prstenu.

0 Zlatém prstenu

Nakreslil: Jan Tatarka

Hranice

Hranická propast

Hranická propast, zvaná též Macůška se nachází v Hranickém krasu. Lidé znali Hranickou propast, co paměť sahá. Objevuje se v lidových pověstech, které přičítaly její vznik nadpřirozeným silám. Jan Amos Komenský ji zaznamenal kartograficky na mapě Moravy. Nachází se nedaleko veřejnosti přístupných Zbrašovských aragonitových jeskyní. Celková hloubka propasti není známá, neboť její spodní část je zatopena Hranickým jezírkem, což z ní činí nejhlubší zatopenou jeskyni světa. Celková potvrzená hloubka suché i mokré části je tedy 473,5 m (69,5 + 404 m). Geologové dnes odhadují, že by mohla dosahovat hloubky mezi 800 a 1200 m. Nová vyhlídková plošina umožňuje nádherný výhled na jícen propasti dlouhý 104, široký 34 a hluboký 69,5 m. Zdánlivé dno jícnu tvoří zelené Jezírko, ale Propast pokračuje obřími zatopenými prostory podstatně hlouběji. V části zvané Rotunda suchá byla objevena dosud jediná letní kolonie samic netopýra velkého v podzemí u nás, zároveň jde o nejsevernější výskyt tohoto druhu. Jde o evropsky významnou lokalitu s výskytem čtyř kriticky ohrožených druhů netopýrů a pěti druhů zařazených do soustavy NATURA 2000.

NPR Hůrka u Hranic

Orgán ochrany přírody:
Agentura ochrany přírody a krajiny ČR,
regionální pracoviště Olomoucko
Lafayettova 13, 779 00 Olomouc

www.ochranaprirody.cz
www.hranickapropast.cz

O propasti

U Teplic stával před dávnými časy na příkré vápencové stráni nad řekou Bečvou mohutný hrad a v něm sídlil i se svojí družinou obávaný a nemravný rytíř Rolf.

Byl to pán divoký a zlý, těšily ho jen dvě věci na světě: lov zvěře a bohapusté hýření. A těmto svým dvěma zálibám se hradní pán věnoval velice často a bez přestání. Jen se veselil, pil a jedl, halekal - zkrátka - oddával se zábavě... A jakmile došly zásoby a peníze, vydal se se svou družinou stejně zhýralých bratrů v pitce i bitce loupit - především na cestě u řeky, kudy často projížděli zámožní kupci se svým zbožím. Rolf se projížděl lesem, štal zvěř a když se mu zachtělo, tak třeba i lidi, a mnohdy mordoval bez jakéhokoli důvodu a hnutí svědomí. Potom zasednul se svou zbrojnou chasou za stůl, cpal si břicho dobrým jídlem a zaléval je neméně dobrým vínem. To bylo jeho. Pro cokoliv jiného neměl myšlenky a ani čas.

Jaký div, že při takovém způsobu života jeho hospodářství hynulo a pustlo, a že častokrát bývají hradní sklepy, spíže a truhlice zcela prázdné. Ale uměl si v takovém případě hradní pán poradit. Rozkázal pacholkům osedlat koně, vyšvihl se se svými zbrojnoši do třmenů a už se hnali dolů k řece. Vedla tamtudy cesta, po ní se často ubírali bohatí kupci, měšťané nebo páni a ti mívali s sebou buď drahé zboží, nebo zvonivé žluťáčky. Nedali-li po dobrém, od čeho by byly meče a jiné podobné nářadí? Poštěttilo-li se Rolfovi přepadnout nějakou bohatou výpravu a dobýt znamenitější kořist, bylo zas na nějaký čas hej a frejům i radovánkám dostatek. Takový život vedl rytíř po mnoho let a byl postrachem všech dobrých lidí.

Ale všeho do času! Na každou špatnost jednou dojde a dobrým lidem se jednou ulevit musí. Vždyť Boží mlýny melou pomalu, ale jistě! Když se jednou Rolf za noci vracel se svou chasou opět z úspěšné lupičské výpravy, při které získali velmi hojnou a bohatou kořist, najednou zazněl, z ničeho nic, strašlivý rachot a ohlušující hřmění. Ustrnulý rytíř s hrůzou ucítil, kterak pod

jeho koněm klesá půda. Vykřikl, zatroubil na roh o pomoc, ale darmo. Jeho lupičská čeleď byla stejně zděšena. I pod nimi všemi, jako by na jednu půdu mizela, koně se jim propadali a oni s nimi. I s veškerou kořistí a bohatstvím všichni a všechno zmizelo nenávratně v temné trhlíně v zemi. Co se stalo?

Bohaprázdnou loupežnickou tlupu za všechny jejich prohřešky a trápení lidí stihl zasloužený boží trest. Otevřela se pod nimi země, pohltila je, pohltila se vším všudy i celý Rolfův hrad a na místě zůstala jen hrozná hluboká propast, která tam zeje až doposud.

Po hradě nezbylo ani památky. Jen vždy jednou za rok, o Štědrém večeru, je slyšet z prohlubně smutné vyzvánění zvonu. To se tam odtud prý ozývá zvon hradní kaple... Ale ani rytíř Rolf nenašel po své smrti pokoje a jeho duch se za bouřlivých nocí honí s větrem o závod kolem propasti, na zpěněním černém koni, kterému z tlamy a nozder srší oheň. Hledá prý svůj propadlý hrad a uloupené poklady, které v něm měl ukryty. Nakonec se pokaždé za hrozného rachotu a hřmění vrhne do hlubiny propasti.

Pověst o propasti

Nakreslil: Jan Tatarka

Zámek Čechy pod Kosířem

Zámecký areál v Čechách pod Kosířem leží na úpatí kopce Velký Kosíř, v kraji neodmyslitelně spojeném se jménem českého malíře Josefa Mánesa. Ve 14. století pravděpodobně na místě dnešního zámku stála vodní tvrz obklopená dvěma rybníky. V průběhu 15. století tvrz značně zputla. Až do počátku 18. století se často měnili majitelé panství a tvrze z řad domácí šlechty. Počátkem 18. století byla tvrz za kněžny Terezie z Lichtenštejna přestavěna na barokní čtyřkřídový zámek s průčelím obráceným na jih. Zámecký park, který obklopuje samotný zámek je osázený celou řadou vzácných dřevin a keřů, zámeckým jezírkem, rozhlednou Černá věž a „dračí jeskyní“. V samotném středu obce Čechy pod Kosířem se nachází i dvě muzea, která jsou vyhledávána návštěvníky nejen z okolí, ale i druhého konce republiky. Jedinečným je Muzeum kočárů pana Václava Obra a druhým je Hasičské muzeum. Přímo z obce je pak nádherná procházka po úpatí i na vrchol kopce Kosíř, na němž je umístěna i rozhledna Velký Kosíř, z jejíhož vrcholu je možno spatřit široké okolí, a dokonce i Jeseníky a Beskydy.

Mánesova 1, 798 58 Čechy pod Kosířem
Tel.: 773784110
E-mail: rezervacecpk@seznam.cz
Web: www.zamekcechy.cz

Informace, rezervace prohlídek:
rezervacecpk@seznam.cz
Tel.: 773784 110 (út - ne 9.00 - 16.30)

Otevírací doba:
duben, říjen: 9 – 16 (víkendy a svátky)
květen – září: 9 – 17 (úterý – neděle, svátky)
(poslední prohlídka 1 hodinu před koncem otevírací doby)

O lokaji Matesovi

V dobách, kdy ještě po prašných cestách drkotala kola kočárů, žil na zámku v Čechách pod Kosířem mladý hrabě. Příroda k němu byla skoupá a pod čepicí mu mnoho nenadělila. Ale kdo nemá v hlavě, třeba má v rukou. Kdo ví. Ani sám hrabě nevěděl, jak si na tom s rukama stojí, protože je mnoho nepoužíval. Odmalička se o něj stále někdo staral. Když chůvy splnily svůj úkol, předaly hraběte receptorům, kteří ho v potu tváře jakžtakž naučili číst, psát a počítat. Jakmile hrabě dospěl a za domácími učiteli zapadly dveře, rozhodla paní hraběnka, že mu bude přidělen osobní sluha. Tak mu byl přidělen Mates. Mates měl ale za ušima. Ne nadarmo byl sluhou už celá léta. Za tu dobu se naučil svého podřízeného postavení setsakra dobře využívat. Ačkoli byl svému pánovi k ruce od okamžiku, kdy hrabě ráno spustil nohy z postele, až do chvíle, kdy večer zavřel oči, nikdy si nestýskal. Vždycky se uměl někde šikovně zašít a potom bleskově vysypal z rukávu věrohodnou výmluvu. Jednoho dne si hrabě usmyslil, že půjde chytat ryby k rybníku pod zámek. „Mates,“ zavolal svého sluhu, „šel sem!“ Sluha zrovna nikde nespával, takže přišel hned na první zavolání. „Půjdeme lovit ryby,“ řekl vesele hrabě. „Přichystal všechno,

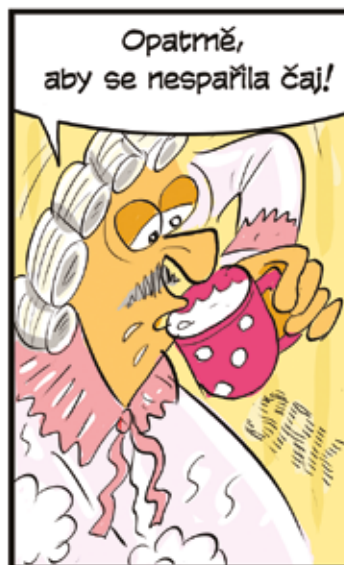
co je k lovu potřeba.“ Mates obrátil oči v sloup a odešel pro náčiní. „Celé odpoledne trčet u vody,“ mumlal si pro sebe, když štrachal v komoře. „Stejně chytne akorát rýmu a já chudák budu potom pendlovat po schodech s konvěmi čaje.“ Když připravil prut, sak i stoličky, vydal se s rýčem na zahradu, kdy se štitivě porýpal v zemi a vydoloval z ní několik masitých žížal. Zakrátko už hrabě seděl u rybníka a čekal na svůj úlovek. Čas se nekonečně vlekl a o návnadu nezavadila ani bělička. Znuděný Mates začal poklimbávat. Když v tom ho ze spánku probralo: „Mates, Mates! Už zabrala! To musí být pořádná velryba!“ Mates znechuceně otevřel oči a uviděl svého pána, jak ze všech sil drží ohnutý prut s vlasem napjatým k prasknutí. „Žádná mřenka,“ pomyslel si sluha, „ale kapitální sumec.“ Avšak ještě než stačil hraběti přispěchat na pomoc, vlasec praskl a hrabě se poroučel do vody. Když se mokřý a zablácený vyhrabal na břeh, odvedl ho Mates rychle do zámku. Strčil ho spolu s vyhrůvací lahví do postele a přikryl ho po krk. Jakmile se hrabě trochu ohřál, řekl: „Mates, skočil do kuchyně a přinesl něco k snědku. Po tom dobrodružství mi pěkně vytrávil.“ Mates na tom byl podobně. Hlady pomalu šilhal a žaloudek mu vyhrával jak orchestr. Když došel do kuchyně, řekl kuchařce: „Pan hrabě si poručí něco k večeři.“ Kuchařka na to kývla a z trouby vytáhla voňavou husičku s dozlatova

propečenou kůrkou. Mates polkl sliny: „Takové krasavici bych sotva odolal.“ Kuchařka byla ale jiného názoru: „Jenže tahle ztloustla pro urozenější jazyček. A teď už nelekluj a mazej s husou k panu hraběti.“ Mates vzal talíř a se zrakem mlsně přilepeným na pečince se vydal ke svému pánovi. Cesta chodbou se však nekonečně vlekla a Mates měl co dělat, aby husu slinami nepocítnal. V polovině cesty neodolal, ulomil z pečinky stehýnko a s chutí ho spořádal. Potom husu postavil před hraběte, který se na jídlo hladově vrhl. Jakmile z pečinky zbyla jenom kostra, hrabě si olízl mastné prsty a začal si je přepočítávat. „Něco není v pořádku, pane?“ optal se hraběte Mates. „Ále, nějak se nemůžu pořádkem dopočítat, kolik noh ta husa vlastně měla. Pořád mi vychází, že jsem snědl jenom jednu,“ přemýšlel hrabě. „Husy mají přece nohy dvě.“ Mates se ošil: „Pane hrabě, některé husy se narodily jen s jednou nohou. Sám se můžete venku u rybníka přesvědčit.“ Hrabě vstal od stolu, přistoupil k oknu a podíval se k zámeckému rybníku, kde postávalo hejno hus. „Má pravdu Mates! Některé husy mají opravdu jen jednu nohu!“ podivil se a šel si odpočinout. Mates se podíval z okna a udělal na stojící husy: „Kšááá...“ Ptáci se probrali z dřimoty, z načechnutého peří vytáhli druhou nohu a s kejháním se odebrali na rybník: „Jo, jo,“ povzdechli si Mates, „komu není shůry dáno, v apatyce nekoupí,“ dodal ještě na adresu svého pána a zavřel okno.

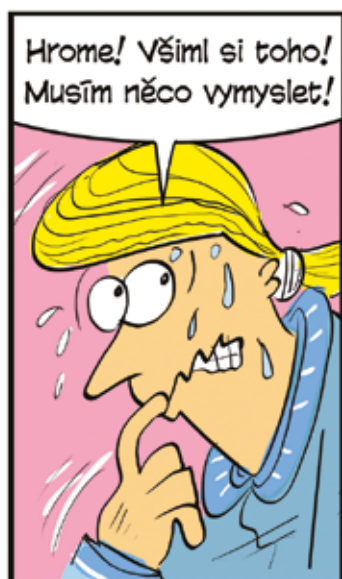

Pověst o Matesovi – Vypečený sluha

Nakreslil: Jan Tatarka

Hrad Mírov

Mírov je hrad, který se nalézá na skalnatém ostrohu nad stejnojmennou obcí Mírov 5 km severozápadně od Mohelnice. Patří k nejstarším hradům na Moravě. Byl vybudován v letech 1258 – 1266 a původně asi vznikl jako biskupský lovecký hrad, kdy jej olomoučtí biskupové používali jako sídlo při lovech nebo jako útočiště před morem a válkami. Některé prameny kladou dobu vzniku na počátek 13. století s odůvodněním na české jméno hradu. Jiné z pramenů pak jako zakladatele uvádí olomouckého biskupa Bruna ze Šamberku (1245 – 1281). V roce 1424 byl neúspěšně dobýván husity. Koncem 15. století pozdně gotická přestavba a v polovině 16. přestavba renesanční. V této době objekt začíná příležitostně sloužit jako věznice. V roce 1643 byl sice dobyt Švédy, ale v témže roce při zpětném dobývání císařským vojskem vyhořel. Následuje barokní přestavba (1664 – 1684). Začátkem 18. století začal ztrácet vojenský význam, roku 1761 sem byla přeložena kněžská věznice olomoucké diecéze z Hukvald. Roku 1855 arcibiskup Bedřich Fürstenberg prodal hrad státu na zřízení věznice (rozsáhlé pseudogotické úpravy v letech 1859 – 1870). Státní věznice je na hradě dodnes.

Obecní úřad
Mírov 47
789 53 Mírov

Tel: 583 429 176
E-mail: podatelna@obecmírov.cz
www.obecmírov.cz

Pověst o založení hradu

K hradu Mírov se váže pověst o jeho založení. Za těch prastarých časů žil nedaleko lesa zeman Svatoš se svou rodinou. Jeho syn Rostislav měl již jako malý chlapec rád okolní hluboké lesy a představoval si maličké skřítky, kteří přebývají v dutinách vykotlaných stromů, pod zemí a v puklinách skal. Mnohdy se vracíval domů za přicházejícího soumraku a už brzy ráno vstával a spěchal opět do lesů, aby mohl být ve „svém království.“ Jak čas plynul, z malého chlapce se pomalu, ale jistě stal mladý muž plný síly, milující les, jejich obyvatele a přírodu. Všiml si věcí, kterých by si jiní lidé jen těžko všimli a trávil v lesních hvozdech většinu svého času. Jednoho letního odpoledne se Rostislav procházel po lese, sledoval zvěř a ptáky. Když se proplétal kolem jednoho skaliska, tak se mu, jakoby naschvál, zachytila za rukáv trnitá větvička a ne a ne se pustit. Když ji konečně uvolnil a odtáhl ji, spatřil za keřem ukrytý vchod do jeskyně. Zvědavost mu nedala, o strachu se v jeho

případě nedalo vůbec mluvit, a tak zvědavě vlezl dovnitř aby prozkoumal jeskyni v podzemí. Zjistil, že jeskyně je tak prostorná a dobře ukrytá, že by se tam mohla vejít nejenom celá jeho rodina s čeledí, ale i spousta dalších lidí z okolí. Velice jej to místo zaujalo a doma o něm všem vypravoval, jaký objev učinil a o čem nikdo ještě nevěděl. I Rostislavův otec se začal o jeskyni zajímat a chtěl ji vidět na vlastní oči. V těch dobách Moravě hrozilo nebezpečí vpádu Tatarů a v podzemí by mohla být dobrá skrýš nejen pro jeho rodinu, ale i ostatní obyvatele. Zeman Svatoš svolal ještě toho odpoledne všechny své čeledíny a s Rostislavem odešli ke sluji. Po několik dní tam tvrdě pracovali, hloubili síně pro celou rodinu, čeládku i dobytek. Nakonec vytesali malou kapli. Nikdo by se ani nenadál, že tajný úkryt budou potřebovat tak brzy... Nemínulo mnoho času a po celé Moravě řádili Tataři. Vpadli tenkrát i na Svatošův dvorec, ale nikoho kromě jednoho pacholka nenašli. Čeledín to byl tuze proradný, spolčil se s Tatary a ukázal jim tajnou pánovu skrýš. V tom samém okamžiku se právě všichni usi-

lovně modlili v jeskynní kapli a naslouchali božím slovům staříckého kněze, který jako jediný zůstal klidný. Zanedlouho Tataři v čele s pacholkem odvalili těžké balvany zakrývající vchod do jeskyně a už se chystali vniknout dovnitř a všechny pobít. Znenadání však před nimi ze země a stěn jeskyně vyšlehl oheň a útočníci se dali v panice na ústup. Kdo by stál o to být popálený. A kromě toho to nebyly jen tak obyčejné plameny. Ty je zahnyly pryč a zeman byl i s celou rodinou zachráněn. Svatoš se synem potom dlouho pronásledovali Tataři po Moravě, vedli s nimi nejeden lýtý souboj, až do té doby než byli všichni vyhnáni a na Moravě tak zavládl tolik očekávaný mír. Lidé z celého kraje děkovali udatnému zemanovi Svatošovi a jeho synovi za záchranu a kníže jim věnoval právě ten rozlehlý les, ve kterém se nacházela ona jeskyně, která jim zachránila život a poskytla jim ochranu a bezpečí. Na tom místě pak nechal Svatoš vystavit mocný opevněný hrad a na památku míru, který zavládl Moravou, dostal hrad jméno Mírov.

Pověst o založení hradu

Nakreslil: Jan Tatarka

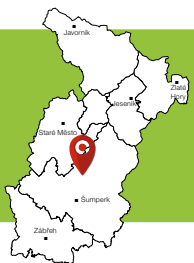

Zámek Velké Losiny

Zámek ve Velkých Losinách postavil významný moravský rod pánů ze Žerotína. Pozdně renesanční stavba ze závěru 16. století nahradila zchátralou tvrz. V době nastupujícího baroka byl zámek honosně vybaven a bez úhony přežil třicetiletou válku. Díky tomu mohou návštěvníci spatřit ojediněle zachovalé interiéry zdobené výjimečnou kolekcí gobelínů a kožených tapet. Dále za zmínku stojí například nejstarší dvousedlová nosítka na světě, nebo zámecká knihovna. Jelikož zámek dodnes nepodleh elektrifikaci, probíhají tu v létě, především u dětí oblíbené, večerní prohlídky s baterkou. Velmi příjemná je také procházka zámeckým parkem, kde jsou prezentovány vzácné druhy dřevin. Nesmazatelně se do historie zámku vepsal rok 1969, kdy zde byl natočen film podle stejnojmenné knihy „Kladivo na čarodějnice“. Samotná obec Velké Losiny je světoznámá svojí výrobou ručního papíru, který je vyhlášeným a ceněným. Je jedinou svého druhu v České republice. V období hlavní turistické sezóny je nabídka pro návštěvníky rozšířena o další aktivity - možnost zhotovení vlastnoručních listů papíru, tvůrčí dílny s našimi lektory, speciální večerní prohlídky a pravidelné sezónní výstavy v galerii Muzea papíru.

Státní zámek Velké Losiny
Zámecká 268, 788 15 Velké Losiny
E-mail: velkelosiny@npu.cz
Tel.: 773 785 281, www.zamek-velkelosiny.cz

Návštěvní doba:
Objednávky prohlídek nad 10 osob:
Út - Pá: 9.00 – 15.00

Kastelánka zámku Velké Losiny:
Bc. Aneta Surmová, DiS.
Tel.: 770 160 361

Pověst O Bílé paní ve Velkých Losinách

Už je to dávno, co se zjevoval v sídle pánů ze Žerotína přízrak, který ohlašoval blížící se neštěstí. Ten přízrak byl a je nazýván Bílou paní z Velkých Losin. Tenkrát v dávných dobách zmizel syn pana Zdeňka - Jaromír. Pan Zdeněk byl zámeckým pánem a svého syna nadevše miloval. Jaromír si hrál v zámecké zahradě se svou sestrou Bertou, dováděl, smál se, skotačil a rozveseloval svoji sestru a najednou, z ničeho nic, byl pryč. Dlouho hledali strážci a dokonce i lovci se svými psy mladého pána, ale všechna snaha byla marná. Hledali dny, týdny, měsíce, ale jako by se po mladém pánovi slehla zem. Nic nenašli, ani kousíček oděvu, ani jeho jediný vlas. Nic.

Uběhly roky a tu se náhle, bez varování, začala v zámeckých chodbách zjevovat Bílá paní. Sloužící ji spatřili právě tu noc, co zabušil na vrata mladý šlechtic a žádal o ochranu před lupiči, kteří ho prý přepadli nedaleko od zámku. Byl celý vyděšený, zaprášený a byly na něm vidět známky nemalých útrap. Pozvali ho proto dál a nabídli mu přístřeší a něco k snědku. Mla-

dý šlechtic byl pohledný, slušný, skromný a tak není divu, že se všem zalíbil. Komu ale nejvíc, tak právě pánově dceři, už dospělé a velmi půvabné Bertě. Jakmile se trochu zotavil a posilnil, mladý šlechtic ze zámku odjel. Ale od té doby se tu a tam noční host na zámek přijel podívat a vždy přivezl i nějaký dar. Hlavně spanilé Bertě, která se mu velmi líbila a i on jí. Tou dobou se rozhodla vrchnost rázně zakročit proti loupežníkům, kteří sužovali kraj svými výpady a okrádáním poutníků a projíždějících kupců. Sebrali vojsko a všechny, kteří chtěli pomoci a v lesích se rozpoutaly tuhé boje. Sám vůdce lupičů však spravedlnosti stále unikal. Byl nepolapitelný. Unikl jim mezi prsty jako voda. Až jednou donesli vojáci na losinský zámek jeho skvostný pás. Jak jemná práce a nádherně zdobený. „Ten ničema nám však unikl. Zůstalo po něm pouze tohle.“ Berta se ulekla, protože poznala pás jejich hosta a mladého šlechtice. Sotva ozbrojenci zmizeli, vplížil se tiše do zámku onen cizí šlechtic. Byl samý šrám a bez zdobeného pásu. Přiznal se, že on je tím vůdcem lupičů, ale zapří-

sahal dívku, ať ho neprozrazuje, že se už k tlupě stejně nevrátí. Vtom se však zámekem a nádvořím opět rozlehl křik. To sloužící přinesli smrtelně raněného hraběte. Byl velmi vážně zraněný. Berta k němu spěchala a otec jí z posledních sil řekl: „Už vím, kdo je náš tajemný host. To on mě zranil.“ A potom dodal: „Při naší potyčce jsem mu odkryl na boku znamení, jaké mají jen muži z našeho rodu. Není pochyb, kdo je.“ Berta pochopila. Náčelník loupežníků byl její tak dávno ztracený bratr. Jaromír tou dobou čekal schovaný v Bertině komnatě, když se před ním z ničeho nic zjevila Bílá paní. Smutně na něj pohledla, pokynula hlavou, vzala jej za ruku a vedla zámeckými chodbami k hraběti. Krev mu ztuhla v žilách, když uviděl svoji sestru a otce. Ani on, ani jeho dcera už nedýchali. Bertě puklo srdce nad ztrátou milovaného otce a skutečností, že její bratr je tím pronásledovaným vůdcem loupežníků.

Jaromír poznal, co zavinil a sám si vrazil dýku do srdce. Bílá paní se pak na losinském zámku už nikdy neukázala.

Pověst O Bílé paní ve Velkých Losinách

Nakreslil: Mirek Vostrý

PO LETECH

**Neznámý zde trávil čas
a Berta si jej oblíbila.**

Musím odjet. Děkuji za
pohostinnost a ochranu
ještě se uvidíme.

Loupežníky pobijeme.

Obkličte les!
Všechny lapky
zabte!

Vůdce
lupičů uprchl.
Ale máme
jeho skvostný
pás!

Zámek Jánský vrch

Javorník

Zámek Jánský Vrch, jediný zpřístupněný památkový objekt jesenického okresu, tvoří spolu s parkem výraznou dominantu městské památkové zóny. Vypíná se na skalnatém kopci nad městem Javorníkem. První písemná zmínka o hradu Javorník pochází z roku 1307. V průběhu 15. století byl hrad značně poškozen. Velká obnova a přestavba hradu byla započata až na konci 15. století. Unikátní jsou zejména původní až dvě stě let staré záclony a sbírka historických dýmek, největší svého druhu ve střední Evropě. Žil zde hudební skladatel Carl Ditters z Dittersdorfu. Každoročně zde probíhá festival Karla Ditterse z Dittersdorfu. V nedaleké Bílé Vodě stojí klášter, kam byly po roce 1950 násilně deportovány řádové sestry z celého Československa. V Rychlebských horách a jejich podhůří objevíte řadu nádherných přírodních zákoutí, od rozhledny na Borůvkové hoře přes Čertovy kazatelny až po zříceninu hradu Rychleby. Když od ní sejdete do Račího údolí a budete se vracet k Javorníku, nemůžete minout zrekonstruovanou secesní budovu Tančírny. Kuriozitou jsou obří stůl a židle na Lánském vrchu mezi obcemi Žulová a Vlčice, viditelné z dalekého okolí.

 Janský Vrch, Zámek 60,
790 70 Javorník
Tel.: +420584440286
www.janskyvrch.cz

Návštěvní doba:

duben, říjen
soboty, neděle a svátky
09:00-15:00

květen - srpen
úterý - neděle
09:00-16:00

září
úterý - neděle
09:00-15:00

Pověst o Tymlingovi

Pověst vypráví, že Tymling se narodil do bohatého statku v Javorníku. Ale velmi brzo mu oba rodiče umřeli a sousedé, kteří tak tak uživilí svoje děti se o něj postarat nemohli. Tak se ho ujala obec a ustanovila ho obecním pasáčkem. Ale za svoji práci nikdy neviděl ani nejmenší penízek. Říkali mu, že má být rád, že může pást starostovi jeho ovce. Proto pomalu neměl ani na nové kalhoty a o nějaké spokojené budoucnosti nemohla být ani řeč. Kolikrát si při pasení koz a ovcí pod Jánským Vrchem představoval, že je zámeckým pánem, který má velké bohatství, nosí drahocené šaty, jí vybraná jídla a pije jen ta nejlepší vína. To se mu nikdy nemohlo stát. „Co bych za to dal, kdybych i já takto zbohatl a měl se jako pán.“ povzdechl si jednou. V tom se před ním z ničeho nic objevil myslivec. „Chtěl bys být pánem na javornickém zámku? To mohu lehce zařídit. Ale budu za to něco chtít. Po dobu sedmi let si budeš žít jako pán v bohatství a blahobytu. Za to chci ale tvoji duši.“ Myslivce byl totiž samotný ďábel. Tymling se zprvu zdráhal, ale vidina bohatství a pohodlného života bez práce se mu líbila natolik že sou-

hlasil a upsal se ďáblu vlastní krví. Ten mu nařídil, aby se hned druhý den hlásil u zámeckého zahradníka a pak už všechno půjde ráz na ráz. A opravdu. Zahradník na něj už čekal, jako by se jej nemohl dočkat. Časem se z Tymlinga stal pobočník zámeckého správce a když z ničeho nic zemřel zámecký pán, tak se každý moc divil, když byl jeho nástupcem v závěti jmenován právě Tymling. Ale jak už to tak bývá, když se chudák bez jakéhokoli přičinění stane najednou bohatcem, lehce se změní. A to se stalo i v jeho případě. Hýřil, rozhazoval bohatství, pořádal drahé plesy a hostiny, zkrátka si užíval nezřízeného a mamotratného života. Když mu došly peníze, nařídil vyšší daně a ty nechal vymáhat na poddaných i násilím. Nebylo tedy divu, že ho prostý lid z širokého okolí nenáviděl a proklínal. Jenomže čas běžel jako voda a tak jedné bouřlivé noci si najednou Tymling uvědomil, že je to právě sedm let, co upsal svoji duši ďáblu. Potvrdil mu to i zvon na zámecké věži, jako by volal: „Tymling, Tymling.“

Bouře silila a najednou v záblescích blesků uviděl černý kočár tažený trojspřežím. Věděl, že si ďábel pro něj přijíždí. Chtěl se schovat do malé komůrky pod věží, ale tam už na něj čert čekal.

Tymling se snažil, jak se dalo, vykroutit. Sliboval, prosil, naříkal. Ale na čerta to vůbec neplatilo. Popadl Tymlinga za kabát a vylétl s ním z okna ven. V tom se ale Tymling začal s čertem prát, ale byl na něj slabý. V okamžiku, kdy prolétali kolem zámecké věže a čert s ním měl spoustu práce, protože se Tymling nechtěl jen tak vzdát, čert zavedl kopytem o zámecký zvon a ten spadl na zem. Musel se proto z pekla ještě jednou vrátit a dát jej na svoje místo. Jakmile jej ale pověsil zpátky, tak zvon zase začal zvonit: „Tymling, Tymling...“ a tak prý zvoní dodnes a varuje všechny, kdo by se chtěli upsat ďáblu.

Tymling do dneška na zámku straší, ale není to zlý duch, právě naopak. Snaží se dobrými skutky odčinit svoje hříchy. Pomáhá třeba průvodcům, nebo i dětem, kterým dřív hodně ublížil.

Proto se nedivte, když náš zámek navštívíte, že vás bude provázet nejen průvodce, ale i náš duch.

Bohužel má Tymling povinnost hlídat zámek i v noci. Je proto lepší, když dáte vědět předem, že se na Janský Vrch chystáte. Nemá rád, když jej budíte jen tak a navíc nečekaně, je pak trochu nevrlý a nevyzpytatelný.

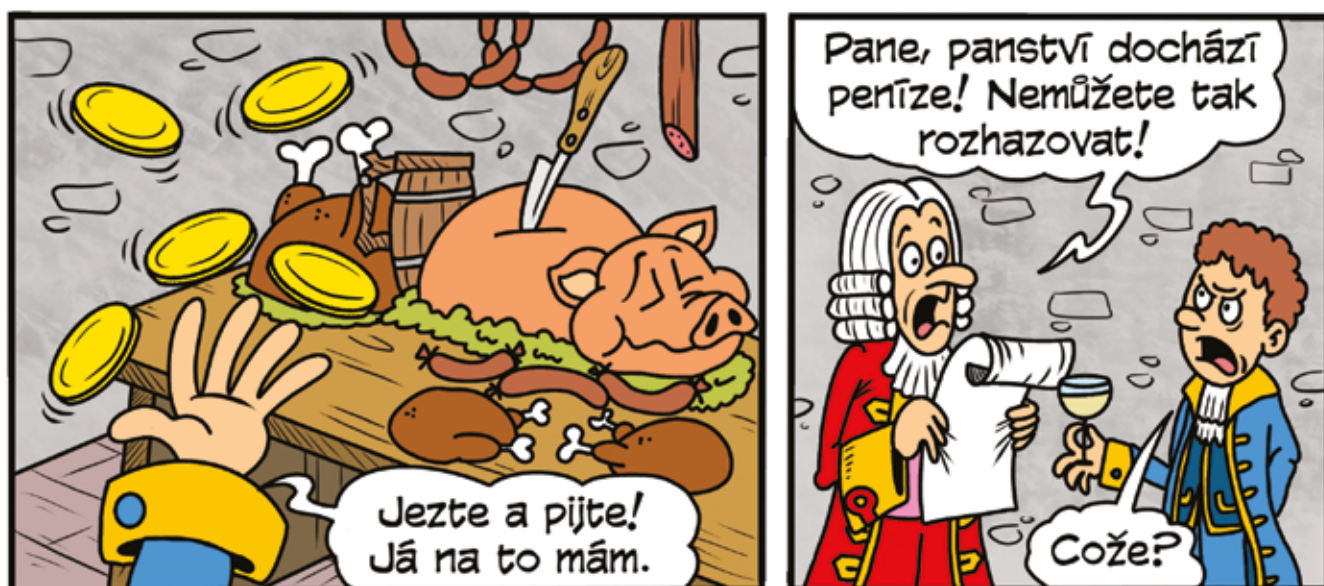

Pověst o Tymlingovi

Nakreslil: Mirek Vostrý

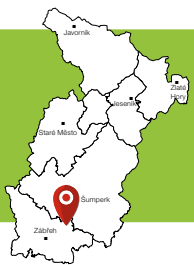

Hrad Brničko

Hrad Brničko je malebná zřícenina hradu. Z mohutného hradu zajímavého typu (stupňovitě rozloženého na vrcholku hradního kopce) zůstaly zříceniny dvoupatrového paláce, věže, část zmíněné plášťové zdi, kusy parkánové hradby, příkopy a valy. První zmínka o hradu pochází z roku 1356. Nejbližší přístup na zříceninu je možný ze vsi Brničko po modré a červené značce. Nutno však počítat s 0,5 km dlouhým prudkým stoupáním. Prohlídka však za námahu stojí. Brničko je nevelkou podhorskou obcí a najdeme ji východním směrem od města Zábřeh a jižním směrem od města Šumperk. Obec se rozkládá v oblasti Zábřežské vrchoviny a v údolí potoka Loučka, jež obcí protéká. Od jihovýchodního okraje obce se zvedá kopec a na jeho vrcholku je zřícenina hradu Brničko. Součástí obce je nedaleká osada Strupšín. Obec je obklopena malebními lesy a v okrajových částech těchto lesů najdeme chatové osady. Kromě turistických tras prochází obcí značená lokální cyklostezka.

 Obec Brničko
Brničko 120, 789 75 Brničko

Tel.: 583438022
E-mail: ou-brnicko@c-box.cz
Web: www.obecbrnicko.cz

Pověst o Tunklovi

Snad žádný šlechtický rod neovlivnil v minulosti život města Brnička výrazněji než slezský rod Tunklů. Když Jiří starší Tunkl z Brnička koupil někdy před rokem 1442 zábřežské panství, nastalo pro město a okolí období velkých změn. Cestou práva i nelegálně získávali Tunklové další a další vesnice a brzy se stali nejmočnějším rodem na severní Moravě.

Jiří Tunkl byl původně nezámožný zeman. Časem svoje majetky značně rozmnožil, ale to mu nestačilo a stále měl málo. Rozhodl se vybudovat kolem Brnička rybníky, tak jak je viděl na jihu Čech. Tunklové bývají často identifikováni svým erbem: v modrém poli leží stříbrná ryba – snad kapr – s obojkem. Právě Jiří Tunkl totiž proslul zakládáním rybníků. Na svém zábřežském panství jich postupně založil celou řadu. V okolí Zábřeha vznikl velký a malý rybník Závoříčský, Městský, Zámecký neboli Oborníkový rybník (dnes zvaný Oborník) a Přičínek. O něco později založil Tunkl tři rybníky v okolí Dubicka (Vitošovský, Dubický a Hrabovský) a dva v okolí Třemešku (Zámecký a Frankštácký). Z těchto rybníků se dodnes zachoval rybník Zámecký čili Oborník. Z ostatních můžeme dnes obdivovat pouze zbytky mohutných hrází v blízkosti Zábřeha, Leštiny, Lesnice a Kolšova.

Protože ale Tunkl neměl nikdy peněz dost a chtěl co nejdřív další zisky, museli poddaní platit víc a víc daní a ještě pro něj stavět hráze. Stavba rybníků a jejich následné udržování však kladly velké nároky na poddané.

Pán na Brničku a Zábřehu zeman Tunkl byl velmi krutý ke svým poddaným. Trápil je robotou, často sám na stavby dohlížel a jeho drábi bili z nařízení robotníky a nutili je do práce od rána do noci. A jestli byli drábi na robotníky málo přísní, dostali vyplaceno hotovými od zemana. Chudí lidé tak měli brzy záda sedřená a krví zmalované. Byl velmi krutý a svědomí ho pranic netrápilo. Tak poddané sužoval a trápil, až jich tisíce zemana proklínalo. „Kdyby si ho čert na věky vzal, a ty nejhorší skutky mu prováděl“ přáli si robotníci všichni potají. Jednou se však už jeho týrání nedalo vydržet a tak se sužování a nespokojení poddaní vzburčili a vrhli se ve spravedlivém hněvu na dráby i na samotného Tunkla. Ten schytl nepočítaných ran a šrámů, ale neumřel hned – skončil ve velkých bolestech. Když zemřel, lidé si oddychli, že nadešla doba jejich vysvobození nebo aspoň úlevy. Nikdo ho vůbec nelitoval, neplakal pro něj a ani netrápil, že skončil. Ale po nějakém čase prý se začaly dít divné věci. Každou noc bylo slyšet hrozný řev na hrázi rybníka u Postřelkova. Když to nebralo konce, šlo se tam pár mužů podívat, co se tam

děje. Vrátili se odtud celí vyplašení a vyprávěli, co spatřili: To prý Tunkl byl zapražen v dřevěném pluhu a čert s ním oral hráz rybníka. Když málo táhl, čert ho mrskal bičem. A sám Tunkl ho pobízel: „Švihni, jenom švihni – jak jsem já švihal, sekni, jenom sekni – jak jsem já sekal!“ Tak oral čert s Tunklem každou noc co noc, od půlnoci do jedné. Tento trest mu byl určen po tu dobu, dokud tu stály hráze rybníků, které nechal vybudovat na bolesti a utrpení svých poddaných. Ale časem se přece jenom našla soucitná bytost, která se rozhodla, že Tunkla z prokletí vysvobodí. Byla sama a bez dětí, tak se rozhodla, že mu pomůže. Vydala se jednou večer k rybníkům a tam spatřila ducha Tunkla, jak zapražen do pluhu orá rybník a čerti kolem něj povykují a trápí ho. Tunkl se obrátil k a žalostným hlasem zvolal: „Chceš – li mne vysvobodit, zanes vlastními rukama každý kámen z hráze rybníka na jeho původní místo.“ A tak tato žena po celý zbytek svého života rozebírala hráze rybníků a vracela kameny na jejich původní místo. Než se i její čas naplnil, tak se ji podařilo i poslední kámen z hráze odnést a v ten okamžik byla Tunklova duše osvobozena a spasena. Od těch dob měli lidé klid a svatý pokoj. Postava zámeckého pána se natolik vryla do paměti poddaného lidu, že se její obraz uchoval v podobě pověsti.

Pověst o Tunklovi

Nakreslil: Mirek Vostrý

Zapřažen v ohnivém pluhu, musel orat hráze Podhrázského rybníka...

Ze zakletí ho osvobodila až tato žena...

Když rozebrala hráze zdejších rybníků...

...Tunkl spasil svoji duši.

Ruda nad Moravou

České jméno obce je spojeno s ložisky železné rudy, která se v okolí kdysi v minulosti těžila. Přívlastek „nad Moravou“ byl k názvu přidán v roce 1880, aby byla vesnice odlišena od jiných lokalit stejného jména. Při geologickém průzkumu před 100 lety zde byly nalezeny krystaly zirkonu, nyní uložené ve vídeňském přírodopisném muzeu.

V katastru obce se nachází vzácná památka, kterou je čtyřkřídlý patrový zámek z roku 1610 s ohradní zdí, dílo pozdně renesanční architektury. Je uzavřen arkádovým nádvořím a hranolovou vestavěnou věží.

Obecní úřad
Ruda nad Moravou
9. května 40
789 63 Ruda nad Moravou

Tel.: 583301612
E-mail: obec@ruda.cz
www.ruda.cz

Obří rodina ze Žďáru

Ve Žďáru přebývala za pradávných dob obří rodina. Bydleli ve velké jeskyni, do které by bylo vlezlo několik set lidí. Uprostřed měli ohniště, kde si pekli lesní zvěř, někdy taky krávu nebo vola. To si koupili od sedláka a dobře zaplatili, neboť měli v jeskyni hromadu zlata. Žili takto dlouhá léta, až z celé obří rodiny zůstal jenom jediný potomek – starý mládenec. Byl dobrák, ale hodně lenošný. Vždyť ani dělat nepotřeboval. Malý človíček mu všecko udělal, protože pokaždé dobře zaplatil. Lidé ho měli docela rádi.

Nejraději odpočíval položený na břiše na holé skále, kdy mu slunce pálo do zad a skála hřála do břicha. Lehával tam a odpočíval. Pak vymýšlel čertoviny. Hlídal, až někdo půjde od Hostic k Hartíkovu nebo od Janášova k Rudě. Když si pocestný nedával pozor a šel zamyšlený, tak najednou chňap! Už ho držel obr v hrsti. Posadil si ho na dlaň, točil s ním a prohlížel si ho ze všech stran. Když se to stalo nějakému cizímu, který třeba o obrech ani neslyšel, ten se polekal! Třepal se mu na dlani strachy, a prosil, aby ho nesnědl. Tomu se obr zasmál, že člověčinu nejl, že si raději dá prasátko se zelím. Když obr ležel na skále a koukal se dolů do dědin, co tam ti malí človíčky dělají, přišlo mu někdy něco tak k smíchu, že se začal smát. Lidi dole pod Žďárem to slyšeli a mysleli si, že se žene bouřka. Sháněli dobytek a drůbež domů a zavírali honem dveře.

Jednou stál obr na Šošole a rozhlížel se kolem dokola po dědinách. Vtom se podíval na Strážnici a ještě kousek výš. Něco mu blýsklo do očí. Zaclonil si je rukou a koukal. Viděl, že je tam velká skála a na té stojí cosi vysokého. Vůbec nevěděl co to může být. „Musím se někoho optat, až půjde okolo, co to tam je.“ Tak číhal. Ale každého, koho chňapl a ptal se tak nevěděl, nebo strachy oněmněl, protože nebyli zdejší a nebo obra neznali. „Nic platné. Budu se tam musít kouknout sám. Ti malí človíčky to myslím ani nevědí.“ Tak se ráno dal na cestu. Oči měl pořád upřené na ten vrch, co se tam blýští. Najednou mu pod nohama cosi křaplo a ona tam schovaná dědina, vůbec o ní nevěděl. A on jim rozslápl zvonici a rozdrupl zvon! Nechtěl to udělat, ale už se stalo! Vřak jim to tehdy zaplatil zlatem a ještě jim dal peníze, ať si dají dědinu pod klenbu, aby se to už podruhé nestalo. Oni si z opatrnosti dali uplést zvon proutěný, ale dědina není zaklenutá ještě podnes.

Obr udělal ještě pár dlouhých kroků a měl tu skálu s tím, co se na ní blýštělo, přímo před nosem. Okukoval to, popadl jednoho človíčka a ptá se ho, co to vlastně je? Dozvěděl se, že to je raškovský hrad. „Tak hrad se tomu povídá? Tady si postavím zrovna takový hrad. Hned ráno začnu.“ Ráno začal snášet na Šošolu kamení ze všech stran, nanosil ho velké hromady a potom začal stavět. Ale nedařilo se mu to. Co za den vystavěl, do rána se rozsypalo. Jakápak stavba bez malty? Potom ho napadlo, že by mu to ti malí človíčky mohli postavit. Vždyť je přece viděl dole v dědi-

nách takovou práci dělat. Peněz měl dost, a od té doby, co viděl hrad, se mu už do jeskyně nechtělo, chtěl bydlet na hradě. Zavolal dolů do dědin, že se stavbou potřebuje pomoci. Jak to v Hosticích, Rudě, Hraběnově, Bohdíkově, ve Lhotě, Komňátce, Bartoňově, Radomilově, Olšanech a v ostatních dědinách slyšeli, celé houfy chlapů putovaly ke Žďáru. Zedníci, tesaři, stolaři, kováři, kameníci, klempíři, pokrývači – všichni přišli obrově pomáhat stavět. Věděli, že dobře zaplatí. Do zimy byl hrad postavený, nádherně vyzdobený a vymalovaný. Jen ještě mu něco chybělo. A to byla budka v nejvyšší věži s krotkým orlem. Ale každý z řemeslníků se do takové výšky bál vylézt. Až se přihlásil jeden tesařský tovaryš. Obr s ním šel do věže, popadl ho za nohy, vyzdvihl a držel ho tak vysoko, až mohl zatlouct háky pro klec. Tu potom už pověsil sám i s orlem. Odvážného tovaryše jmenoval svým hradním správcem a nastěhoval si ho i s jeho ženou k němu na hrad. Měl už dvě malé děti. Ty měl obr tuze rád a tropil s nimi roztodivné hlouposti. Léta utíkala a obr zestaral. Než umřel, vyhrabal se ještě do věže. Prikázal, aby mu tam přinesli kůže. Ležel a oknem koukal po okolí. Přemýšlel a potom povídá tovaryši Šemberovi: „Za tvé věrné služby poručím hrad tobě a tvým dětem. Až umřu, nechte mě. Pochovej mě ptáci. Můj orel, co sem ke mně lítá, má mladé. Ti mně pochovají. Maso ozobou a kosti vyschnou – ty nechte ve věži.“ Rod Šemberů už za ta léta letoucí taky vymřel, hrad je dávno rozbořený a jenom tato pověst v okolí zůstala.

Obří rodina

Nakreslil: Mirek Vostrý

PO MNOHA A MNOHA LETECH

Vápenná

Obec Vápenná je vstupní branou do regionu Rychleb směrem od Jeseníku. Západně od Vápenné je rozlehlá oblast bývalých vápencových lomů. První zmínka o obci Vápenné je z roku 1358. V 17. století se v obci začalo s pálením vápna. Ve Vápenné se dochovala Šachtová vápenka z poloviny 19. století, jež je chráněná jako technická památka. Ve středu obce stojí kostel sv. Filipa postavený v roce 1781. Na místním hřbitově je společný hrob obětí frývaldovské stávkové z roku 1931. Obec je výchozím místem modré a zelené turistické trasy a prochází tudy značená lokální cyklostezka.

Vápenná se rovněž stala rekreační oblastí, kde je možné navštívit například Římskokatolický farní kostel svatého Filipa, s barokním mobiliářem a obrazovou výzdobou Aloise Baucha z Vídně a se starým hřbitovem obehnaným kamennou zdí, hrob obětí frývaldovské stávkové z roku 1931, dům čp. 98 – skanzen lidové architektury, kamennou šachtovou vápenku u nádraží, Jeskyně Na Pomezí, řadu opuštěných dolů (Vycpálek, Arcibiskupský, Stříbrná pavučina...), zříceninu hradu Kaltenštejn a Nýznerovské vodopády – významnou kaňonovitou soutěsku v krystalických břidlicích na Stříbrném potoce se skalními prahy. Jeho vodopády a kaskády nemají na území Rychlebského a Jeseníckého regionu obdoby. V zimě vás v blízkosti Vápenné přivítá Ski Centrum Miroslav Lipová-lázně.

Leoš Hannig - starosta
telefon: 584 439 068
790 64 Vápenná 442

obec@vapenna.cz
www.vapenna.cz

Pověst o švédském vojákovi z Vápenné

za třicetileté války se krajem proháněly hordy vojáků, jednou císařských, jednou Švédů, a všude loupily, pálily a drancovaly. Byla to velmi zlá a těžká doba. Lidem se vůbec nežílo lehce. Neustálý strach a obavy o život byly součástí každodenního přežití. Jednou se stalo, že právě takový vojenský oddíl švédských žoldnéřů přihnul i do Vápenné, aby si opatřil zásoby jídla a pokud možno i nějaký ten groš. To byla naprosto běžná věc a lidé z vojáků měli hrůzu a strach. Vojáci drancovali a olupovali obyvatele Vápenného. A tak se i stalo, že vtrhli do jedné chalupy, kde našli osamělou mladou ženu s malým dítětem v náručí. Žena celá vyděšená se choulila v koutě, tiskla na hrud' malé dítě a ustrašenými očima plnými slz koukala na švédské vojáky. Ti za-

čali prohlížet celou chalupu, aby našli něco k snědku. Ale v chalupě už nic k jídlu neměli. Vtom si ale jeden voják všimnul, že dítě má na krku řetěz se zlatým penízkem. Ten dostalo od své kmotry při křtu. Chtivě po něm natáhl ruku a chtěl jej z krku dítěte strhnout. Ale ať škusbal sebevíc, řetěz se mu roztrhnout nepodařilo. Ať cloumal sebevíc, řetěz nechtěl vůbec povolit a roztrhnout se. Voják tedy nakonec mávnul rukou, ještě celý zlobný kopl do židle a odešel. Šťastná matka si oddechla, když se však podívala na své dítě, zjistila ke své hrůze, že je uškrcené. Vykřikla hrůzou a žalem a z hrdla se jí vydral nelidský křik a nářek.

Zatím se vojákům podařilo nalézt v jedné přílehlé stodole schované obilí. Tak aspoň něco, řekli

si a začali jej cpát do pytlů a vynášet ven. Už ho byla docela slušná hromada, když v tom jeden z nich pytle, co měl hozený přes rameno nešikovně zavadil o zavěšenou kosu. Ta se hrozivě rozkymácela a spadla dalšímu vojákovi rovnou na krk a uťala mu hlavu. Bylo to dílo okamžiku, nikdo nemohl nic udělat a hlava padla na podlahu tak rychle, jako když spadne jablko ze stromu. A zrovna tomu vojákovi, který svou chamtivostí a touhou po zlatě způsobil smrt malého dítěte. Jeho překvapené oči ještě hleděly na své spolubojovníky. Jeho druhové jej hned u vesnice pohřbili a raději se rychle vrátili zpátky do svého tábora. Byli ještě v údivu, co se to jejich kamarádovi stalo. Říká se, že tento voják vychází často ze svého hrobu a jako bezhlavý duch straší do dnešních dnů obyvatele Vápenné. Nikdo ale neví, jak mu pomoci, aby měl v hrobě klid. Ale možná mu ani, za jeho strašný skutek, pomoci není.

Švédský voják ve Vápenné

Nakreslil: Mirek Vostrý

Turistická karta VSTUPY ZDARMA

Olomouc • Střední Morava • Jeseníky

OLOMOUC CARD *region*

Olomouc region Card je turistická karta, opravňující držitele **ZDARMA** k návštěvě **nejzajímavějších míst** – hradů, zámků, muzeí, zoo aj. – v **Jeseníkách, Olomouci a na Střední Moravě**. Dále **umožňuje čerpat atraktivní slevy** na vstupy do vybraných turistických cílů, např. jeskyní, aquaparků a jiných zařízení. Ke každé zakoupené kartě obdržíte **ZDARMA** **stostránkovou barevnou brožuru** – praktického průvodce. Získáte informace, kde můžete kartu uplatnit, včetně kontaktů a otevírací doby.

ZDARMA 95
minimálně míst

- hrady • zámky • muzea • zoo
- veřejná doprava v Olomouci
- sbírkové skleníky • botanická zahrada • minigolf • golf

SLEVY 80
minimálně míst

- aquaparky • jeskyně • sport
- restaurace • ubytování
- adrenalinové zážitky

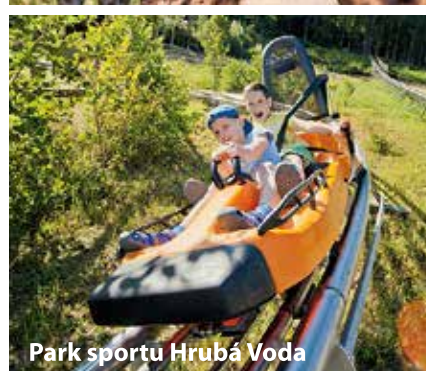
Poštovní štol, Zlaté Hory

Zoo Olomouc

Zámek Janský Vrch, Javorník

Park sportů Hrubá Voda

Prodejní místa, aktuální nabídku zapojených atraktivit
a návrhy možných výletů s kartou ORC naleznete na

www.olomoucregioncard.cz